

je udala. Ni se mogla odločiti, da energično zastavi svojo besedo v varstvo zakonov in pravice, v varstvo manjšine. Čemu tudi? Saj gre samo za Slovence.

V očigled tem razmeram nas navdaja globoka nezaupnost napram vladi, ki se mora premeniti v očitno nasprotstvo, ako se vlada še pri imenovanju goriškega deželnega glavarja postavi na stališče Lahov, na jedni vlada, ki se ne upa v varstvo javne morale in zakonov odločno nastopiti proti ljudem, kateri so samo po vladni milosti na krmilu, ki na drugi strani še podpre moč in veljavo Lahov o tem, da izmej njih izbere glavarja za Goriško, taka vlada ne more zahtevati, naj jo slovenski poslanci le jeden dan še podpirajo.

Deželni zbor kranjski.

V. seja dne 23. marcija.

Predsedoval je dež. glavarja namestnik baron Liechtenberg.

Posl. Hribar je poročal o račnskem sklepu gledališkega poklada za l. 1897. in o proračunu za l. 1899. Dohodkov je imel gledališki zaklad 1897. l. 11.602 gld. 23 kr. Med temi dohodki so najmovine za lože v znesku 10.032 gld. 50 kr., najmovine 401 gld. 17 kr., obresti 736 gld. 99 kr., itd. Troški pa so znašali: redni 10.442 gld. 2 kr., izredni pa (razni troški, kurjava in zavarovalnica) 12.733 gld. 74 kr. V mestni hranilnici se je vložilo 27.500 gld. Čista imovina tega zaklada je koncem l. 1897 znašala 146.515 gld. 33 $\frac{1}{2}$ kr. ter se od prejšnjega leta zvišala za 15 489 gld. 74 kr. — Potrebščina za l. 1899 se proračunava na 11.756 gld., pokritje pa na 11.300 gld., torej je primanjkljeja 456 gld., ki se bode pokrila iz deželnega zaklada.

Ob enem je isti poročevalec poročal o prošnjah „Dramatičnega društva“ in „Theatervereina“ za podporo in je predlagal, naj se dovoli vsakemu teh društev po 6000 gld.

O tem predlogu se je unela daljša razprava. Posl. Povše je predlagal, naj se ta točka postavi z dnevnega reda, da se glede nje slovenski poslanci dogovore. Ta predlog je bil odklonjen, ker je poročevalec Hribar izjavil, da od skupnega posvetovanja vseh slovenskih poslancev itak ničesar pričakovati ni. Na to je posl. Kalan predlagal, naj se „Theatervereinu“ nič ne dovoli, zato pa naj se dovoli „Dram. društvu“ 3000 gld več, ostalih 3000 gld. pa naj se razdeli mej družbo sv. Cirila in Metoda in mej „Našo stražo“. Poročevalec Hribar se je izrekel proti temu predlogu, češ, da je političen maneuver, na kar je bil predlog odklonjen.

Za fakične popravke sta se oglasila dež. predsednik baron Hein, ki je opravičeval predstavo igre „Habsburg“ in knezoškof dr. Jeglič, kateri je izrekel svoje obžalovanje, da se na slovenskem odru predstavljajo igre, ki ne odgovarjajo božjim in uradnim zakonom.

Prošnja obč. zastopa Kropo, naj se cesta Podnart-Kropa uvrsti mej deželne ceste, se je odkazala dež. od-

boru, da v prihodnjem zasedanju o njej poroča. (Poroč. Jelovšek.)

Prošnja za napravo okrajne ceste od Smuke čez Hinje do Žvirč, o kateri je poročal posl. Jelovšek in katero je podpiral posl. dr. Žitnik se je dokazala dež. odboru, da napravi načrt.

Za popravo treh občinskih potov se je županstvu v Selcih dovolilo pod gotovimi pogoji 2700 gld. Zdravstvenemu zastopu v Postojni se je za zgradbo okrožne bolnice dovolilo 1500 gld. Prošnja županstva Št. Jošt za podporo za napravo nove obč. poti se je odstopila dež. zboru. (Poroč. Kalan).

Posl. grof Barbo je poročal o prošnji Ane Skerl za miloščino, in se je dovolilo 180 gld. na leto.

Posl. dr. Papež je poročal o prošnji posestnikov na Brečjem vrhu pri Polici za vodovod. Prošnja se je odstopila dež. odboru.

Posl. Višnikar je poročal o računskem zaključku učiteljskega pokojninskega zaklada in normalno šolskega zaklada za l. 1897. in sta bila oba računski zaključka odobrena.

O pospeševanju vinogradništva je poročal poslanec vitez Langer, kateri je predlagal:

I. dež. odboru se naroča: 1.) ukrene naj nemudoma da se opusti pepinijera v Ljubljani. 2.) vsakem iz štirih okrajev Krško, Črnomelj, Novo mesto in Postojna se naj tekom petih let subvencionira filijalka c. kr. kmetijske družbe v to svrhu, da se goje plemenite ameriške trte in sicer s pogojem, da si dež. odbor pridrži pravico, dotične nasade in račune o njih nadzorovati ter na predlog filijalke določati v vrsto ameriških cepljenk in plemenitih trt. Polovica dohodkov iz prodaje poplemenjenih trt pripadejo tekom dobe, ko se daje podpora, deželi, polovica pa subvencionirani filijalki, ki je zavezana, da vzdržuje po preteku omenjene dobe trtne nasade na svoje stroške še nadaljnih 5 let. Seveda sme takrat ceno trt sama določiti ter skupiček sama porabiti. 3.) Stopi naj s c. kr. vlado v dogovor, da se zagotovi filijalkam tudi iz državnih sredstev jednaka podpora za gojitev poplemenjenih ameriških trt.

II. Za l. 1899. se naj dovolijo iz deželnega zaklada sledeči krediti: 1.) Za potovalne učitelje za vinorejo 1710 gld., 3.) Za podpore podružnicam c. kr. kmetijske družbe glasom odstavka I. točka 2., 5000 gld. 4.) za brezobvestna posojila posameznim vinogradnikom do najvišjega zneska 200 gld., ako dovoli c. kr. vlada jednako svoto, 30000 gld., skupaj 37.247 gld.

III. Deželni odbor se pooblašča, da postavi vrhu dovolitve brezobrestnih posojil za regeneracijo okuženih vinogradov mej potrebščine za 1900. l. 30.000 gld. in za 1900 še izredni znesek 20.000 gld. Hkratu se dež. odboru naroča, da kopi v tej zadevi z visoko vlado v dogovor ter jo naprosi, da vstavi v to svrhu in za kranjsko določeni državni prispevek v višini kredita, kateri je dovolil za l. 1900 dež. zbor, v preliminar za bodoče leto ter da odredi, da se izplača pravočasno.

Po daljši razpravi, v katero so posegli posl. Povše Lenkh, Božič in Langer ter dež. predsednik baron Hein so bili vsi ti predlogi sprejeti, kakor tudi dodatni predlog posl. Božiča :

Deželnemu odboru se naroča, naj po svojih organih skrbi, da bodo vinogradniki, ki dobe brezobrestna posojila, obnavljali svoje vinograde praviloma v dobri zemlji ni samo na primernih krajih, kjer je upati, da bodo po sedanjih uspehih gotovo uspevali.

Politični pregled.

Paragraf 14. — je zopet na delu. „Wiener Ztg.“ od dne 30. marca objavlja že napovedano cesarsko naredbo na podlagi tega paragrafa, s katero se podaljša proračunski provizorij do konca meseca junija, toraj za drugo četrtino leta. Predno se pa snide naš osrednji parlament in prične z rednim delom, bo treba najmanj jedenkrat še podaljšati to dobo in tudi ni izključeno, da si bo pomagala vlada letos s samimi četrtletnimi provizoriji. Državnozborna večina temu gotovo ni kriva, marveč le brezobzirni nemški kričači, ki nikakor ne marajo mirne razprave v parlamentu.

Evropske države in Kitaj Postopanje Rusije, Anglije in Nemčije, ki so si pridobile nekaj pedij kitajske zemlje, hoče slediti sedaj cela Evropa s prav malo izjemami. Za kos kitajskega obrežja se že resno poteguje, kakor znano, Italija, in je admiral Grenet že odplul z vojno ladijo „Stromboli“ proti vzhodu. Sedaj je jela njen vzgled posnemati tudi Belgija, ki si želi pridobiti nekaterih koncesij za grajenje železnic s pomočjo Anglije. In tudi neka danska ladija odide tje v malo dneh pod poveljstvom princa Waldemara, ki ima toraj tudi nalog, poskrbeti za kak prostorček na kitajskih tleh. Vse države in državnice evropske se torej potegujejo za kos sveta ob kitajskem obrežju, le v naši državi je postalo zopet vse tiho v avstro-ogerskih kolonijalnih načrtih. Tako dolgo bodo čakali naši diplomatje, da bo povsem prepozno, in bodo ves „reserviran“ svet pograbili popreje že drugi krogi.

Zaupniki štajerskih nemških radikalcev — sošli so se dne 29. m. m. v Gradcu v posvet o narodno-političnih zahtevah z ozirom na Štajersko. Izmed poslancev so bili prisotni Hochenburger, Hofmann-Wellenhof in grof Sturgkh, ki so že predložili svoje referate o „krivicah“ ki se baje gode nemškemu narodu na Štajerskem. Kot zastopniki nemške ljudske stranke so se vdeležili posvetovanja deželni poslanci dr. Derschata, Stallner, Walz, Wolffhardt in Kokoschinegg, nadalje posl. Schreiner, baron Hackelberg in grof Kottulinski. Odobrili so predložena poročila ter se dobro podkovali za skupni shod zastopnikov vseh nemških opozicijskih strank, ki se vrši na Dunaju 8. ali 9. aprila. Poročila so dosedaj povsem še tajna in svet bo izvedel o njih najbrže šele po omenjenem skupnem shodu.

Povišanje častniških plač. — Poroča se nam iz zanesljivega vira, da je v proračun za leto 1900 že vstavljena potrebna svota za povišanje plač avstro-ogerskim častnikom, in bodo počenši s tem letom plače naslednje določene: poročnik 840, nadporočnik 1020, stotnik 1200 ozir. 1500, major 2100, podpolkovnik 2600 ozir. 3000 in polkovnik 3600 gld. V višjih častniških stopinjah ni proračunano nikako povišanje. Pripomniti treba, da je v teh številkah zapopadena samo stalna plača brez raznih doklad in priklad. O tem proračunu bodo razpravljali svojedobno skupni delegati in povedali svoje mnenje, toda spremenili najbrže ne bodo ničesar.

Poldnevni pouk v gorenje-avstrijskih šolah. — V svoji zadnji seji vsprejel je gorenje-avstrijski deželni zbor

z veliko večino predlog posl. Huberja, naj se v šolah po doželi uvede poldnevni pouk.

Nemško-radikalni »Volkstag« vršil se je minolo nedeljo na Dunaju pod pokroviteljstvom kričača Wolfa, pastora Antonija in drugih „Los von Rom“ agitatorjev. Vršil se je dokaj mirno, ker je bil vstop dovoljen le pristnim sovražnikom katoličanstva in Avstrije; govorilo se je mnogo, še več zabavljalo, kakor je ravno pri nemških radikalcih v navadi, tako da je moral vladnj zastopnik večkrat poseči vmes, poleg tega se je pa tudi prav pridno kričalo „Heil“ in „Los von Rom“. S tem je bila stvar rešena. Drugè nesreče ni bilo in svet še danes stoji na istem mestu, kakor pred tem znamenitim shodom. Shod sta pozdravila mej drugimi tudi graški zastopnik te klike znani Polzer, in pa glavni vodja eksvitez Schönerer, toda vladni komisar teh pozdravov in dovolil prebrati. Poslušalce so navduševali znani govorniki za boj proti Slovanom in vsem njim nasprotnim strankam, za vsenemštvo in za nemško narodno cerkev.

Mirovne konference vdeležje se, kakor znano, po svojem zastopniku tudi severoameriške zvezne države, toda ne toliko z namenom, da bi se dosegla kaka jedinost glede idej, ki jih je sprožil car v svoji znani okrožnici. Ameriški državni tajnik Hay že marljivo dela na posebnih instrukcijah za mirovni kongres v Hagu. Amerika bode izjavila, da ne more zmanjšati svojih vojnih sil, ker je v primeri z drugimi državami itak zelo slabo oborožena. Ravno tako pa se more opustiti uporabe torpedovk in drugih podvodnih vojnih priprav, ker ne mara omejiti svojih izumnikov. Govoriti se more le o mejnarodnem mirovnem razsodišču, s katerim se strinja tudi Amerika. — teh mislij bodo najbrže tudi mnoge druge evropske države, ki ne bodo hotele odnehati od svojih vojnih zahtev, in je toraj povsem umestna sodba nekaterih krogov, da namreč ne bo nikakega vspeha.

Boj na Filipinih, — je po slikah ameriških poročevalcev za zvezne države ugoden, provzročja o srednji vladi v Washingtonu vedno večje skrbi. Neprestano mora odpošiljati nove moči na te otoke, toda za ta trud, in te velike žrtve ne dobi ničesar drugega, nego pretirana poročila o izgubah na vstaški strani. Sedaj je Mac Kinleyu že zmanjkalo potrebnih vojakov in v zadnjem ministerskem svetu se je vsprejel nasvet, da se odpošlje na Filipine vsa redna armada s Kube, poleg tega pa poskrbi takoj za zadostno število novih vojakov. To pač ne kaže ugodnih vspehov.

Bombardovanje samvaških otokov. — Brzjavka iz Berolina, oziroma iz Apie, glavnega mesta na otoku Upolu je na kratko naznanila, da se bombardovanje nadaljuje. To pa ima svojo zgodovino, o kateri smo svojedobno na zvezi z izvolitvijo Angležem in Amerikanom skrajno neljubega Mataafa za kralja. Ameriški vrhovni sodnik ga je namreč vključil v energičnim ugovorom od strani Nemčije, ki ima poleg prvih dveh glavno besedo, odstavil in posadil na prestol vnuka prejšnjega kralja, nedoletnega Taun-a. To je dalo povod znanim velikim bojem mej pristaši prvega in drugega kralja, toda vsled dogovora imenovanih treh velesil se je stvar končno vendar le poravnala in ameriškem predsedniku zastopa mesta Apie, dr. Raffelu, je bila poverjena začasno vrhovna oblast. In sedaj nenadno poročilo o bombardovanju. Pristaši Mataafovi so jeli znova zahtevati svojih pravic, ž njimi je, kakor vedno, nemški konzul, kar pa ameriškem in angleškem konzulu ni bilo všeč, in obe stranki sta izdali proklamaciji naprebivalstvo. To pa je provzročilo nov ljut boj mej pristaši Mataafovimi in Taunorimi, v katerega so takoj posegle s svojimi topovi angleške in ameriške ladije, štiri po številu, in provzročile veliko škodo v mestni okolici, pa tudi v mestu samem. Nemci s svojo ladijo niso mogli braniti svoje stranke in so vsprejeli na ladijo le nekaj Evropejcev. Sploh je pa ogorčenost proti Nemcem veličanska. Cela stvar pa nima tako resne strani, kakor bi bilo